

331

17

סודי ביותר

עתיד הגדה המערבית ורצועת עזה

כ ל ל י

מאחר שכל הסדר ביחס לגדה המערבית והרצועה הוא בעל חשיבות עצומה לישראל מסעמים בסחונניים, אזוריים ובינלאומיים, מוצע כי ישראל תעסה למען הסדר זה גם כאשר ברור הוא כי אין כרגע אפשרות להדברות עם מצרים וסוריה על גורל עֵינִי ורמת הגולן. הנימוקים מדוע אין לדחות את המאמצים להסדרת שאלות הגדה והרצועה הם:

- חוסר בהירות בנוגע לעתיד הגדה והרצועה עזה המאוכלסות בצפיפות, מפעיל תהליכים שליליים מבחינתה של ישראל.
- מבחינה בינלאומית עלול להתקבל בינתיים הרושם שישראל מקיימת סלֶפֶן קולוניאלי בשטחים הכבושים הללו.

על הממשלה להכריע בין הברירות הבאות:

1. ספוח.
2. החזרת הגדה לחוסיין.
3. הסדר עם חוסיין להחזרת חלק מהגדה ופירוזתה.
4. פתרון מודרג.
5. הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית.
6. מדינה פלשתינאית קשורה לממלכת ירדן.
7. קונפדרציה או פדרציה בין מדינת ישראל למדינת פלשתיין.

כל פתרון חייב להביא בחשבון כי שלטון עויין לישראל בגדה המזרחית, עצמאי או נטלס ע"י מדינה ערבית קיצונית בעמדתה, מהווה איום בסחונני. למקרה זה נראה כי פתרון של ספוח מותלס למדינת ישראל הוא הרצוי ביותר.

ברם אם תחליט ישראל על אחד הפתרונות האחרים היא תוכל לצמצם את הסכנות הצפויות לה השתלטות גורם עויין בגדה המזרחית ע"י הסדרים בסחונניים נאותים בגדה המערבית שהיא תעשה בעת הגשמת הפתרון המועדף על ידה.

הברירות 1, 2, ו-3 אינן סבירות וריאליות:

ספוח יצור בעיות דמוגרפיות מסוכנות;

החזרת הגדה תשאיר את בעיות הבטחון המזרות של ישראל ללא פתרון;

הסדר עם חוסיין להחזרת חלק מהגדה ופירוזתה נראה ככלתי ריאלי מבחינתו של חוסיין ויידחה על ידו.

עם פסילתן של שלוש ברירות אלה מצטמצם הדיון לחוסם שנע בין השארת המצב ללא החלטה ברורה (ברירה מס' 4) לבין הקמת יחידה עצמאית פלשתינאית עם או בלי זיקה לממלכה הירדנית (ברירות 5 ו-6). לפתרונות שמביאים בחשבון אפשרות של קשר עם חוסיין והממלכה הירדנית יש תיורון שהם ניתנים לכיצוע מידי על-ידי כך שחוקם המדינה הפלשתינאית מבלי להתנות את הקמתה בהסדר עם חוסיין. הזיקה לחוסיין תוכל להוות מעין אופציה פתוחה.

330

צווי ביזנער

- 2 -

ניחן, למשל, לגשת לביצוע חכמיה זו ע"י הכללת הזמנה במגילת היסוד של המדינה המלשחנאית למלך ירדן לחתום על הסכם שלום כדי שיהאפזרו קשרים בין המדינה המלשחנאית למדינת ירדן. הניסוח של הקריאה יוכל להיות מפורט ולהוות הזמנה לשושלת ההאשמיית לקבל את הראשות הנומינאלית של המדינה המלשחנאית.

גם אם ידחה המלך חוסיין את ההזמנה נוכח לטעון שהוא ולא אנהנו יסמים כניחתו בין שתי הגדות. יחכן כשו-כן שהזמנה זו חיונית לפלשחנאים כדי "לצות ידו חובתם" כלפי חוסיין.

אם חחליט הועדה, כבר בשלב זה, שהוא מעדיפה את אחד הפהרונות מכין החלטה (7,6,5) יוכל על כמה מחברי הועדה להכין הצעה מפורטה של הפהרון המועדה. לעוכת זה, גם חחליט הועדה שהיא מעוניינת בפירוס נוסף יל כל שלוש הברירות, בכרה חקבע את עדיפותה, יוכן פירוס נוסף של כל אחת מההצעות הללו, או של הצעה מהלבה שההיה מבוססת, על היסודות של שלוש ההצעות. גם בגישה כזאת כבר תהיה כסום התקדכות בעבודה הועדה ובהכוננת צוות הביצוע והמחקר.

ברירה מס' 1 - ספוח:

אף במקרה של ספוח מלא של הגדה ורצועת עזה למדינה ישראל הנקט אוטונומיה כלשהי לחושבי הגדה (למשל, ע"י הקמת קנטון).

מעלות

- שליטה מוחלטת מבחינה מסחונית.
- אפשרות לנהוג בעזה בהתאם לסיקולים כלכליים ובמהוניים.

חסרונות

- משמעויות דמוגרפיות חמורות (1.5 מליון הערבים אשר יזוכחו יהיו ל-3 מליון בעבור 20 שנה).
- בעיות כלכליות חמורות עקב הפסוח.
- בעיות חברתיות ותרבותיות חמורות ביותר.
- נזק לדמוחה של ישראל בגלל כחם ההתפצחות, הספוח והשליטה בעט אחר.
- האיבה של מדינות ערב תוסיף לשרוד כמקודם ואולי אף תגבר עקב עוכדת הספוח.

ברירה מס' 2 - החזרת הגדה לחוסיין:

הגדה כולה, פרט לירושלים, תוחזר לממלכה הירדנית.

מעלות

- יחחם הסכם שלום.
- לא תועוררנה הבעיות הכלכליות, החברתיות, הדמוגרפיות המועוררות במקרה אל ספוח.

חסרונות

- הבעיות הבסחוניות החמורות המסכנות את שלום המדינה ואשר הביאו למלחמה ב-5 כיוני נשארות ללא פתרון ואולי אף תחריפנה.
- כל זעזוע כשלטונו של חוסיין יעורר את בעיית הסאטום קונו ויכניס גורם עויין אקטיבי בסחמים החולשים על לב המדינה.

ברירה מס' 3 - הסדר עם חוסיין להתזרת חלק מהגדה ופירוזה:

חוסיין יכיר בספוח ירושלים ובספוח רצועות מגן לישראל. יתר חלקי הגדה המערבית יפורזו במיקוח ישראלי-ירדני מסוּחף (הסכם אחר איננו יכול לספק את ישראל מבחינה בטחונית). חוסיין יסכים לקליטת פליטי רצועת עזה.

הערה:

אפשרות זו מובאת כאן משום שרצינו למנות אח כל המחרונות ההיסוחטיים. היא נוחה מבחינתה של ישראל אך אין כל סכויי שחוסיין יסכים לה. קיים חשש שבעת המיקוח על רצועות מגן שתסומחנה לישראל תחול ארוזיה בעמדת ישראל בשל הפתוי שיש ברעיון הפירוז במיקוח משותף ובשל הלחץ שיופעל בוודאי על ישראל שלא להכשיל את המ"מ ע"י עמידה עקשנית על תביעות לחקוני גבול.

ברירה מס' 4 - פתרון מודרג:

גורלה המדיני הסומי של הגדה יישאר תלוי ועומד לעת עתה אך יוענק לה שלכון פנימי חוץ הסכם עם הפלשתינאים. ישראל חודיע שאין לה כוונות ספוח. בהפטר בעית הפליטים בשיתוף מעולה בין ישראל לשלטונות הגדה המערבית, וכאשר יכון שלום בין ישראל למדינות ערב תוקם מדינה פלשתינאית שחושביה יוכלו להכריע אם רצונם בקשר קונפדרטיבי עם ישראל, עם הממלכה הירדנית או עם שתייהן. דבר זה יוכל להיעשות אחר שיערך משאל.

מעלות

- כל האפשרויות נשארות פתוחות ומוחננות בהתפתחויות חיוביות מבחינתה של ישראל (ישוב בעיית הפליטים, הסכמי שלום עם מדינות ערב).
- המשך הטליטה הישראלית המוחלטת בגדה תיראה באור חיובי יותר בשל היותה מבוססת על הסכם עם הפלשתינאים ועל הודעה ישראלית שאין לה כוונות ספוח.

חסרונות

- חוסר הבהירות במעמד המדיני של הגדה תמנע צמיחתה של מנהיגות נוחה לישראל.
- יתקבל רושם בעולם כאילו אנו מונעים זכות הגדרה עצמית מחושבי הגדה.
- תוצרנה בעיות כלכליות חמורות.
- תתעוררנה בעיות חברתיות ותרבותיות.
- הבעייה הדמוגרפית לא תהיה מוגבלת בתוך מחוס גיאוגרפי מוגדר שכן יש להניח שאי אפשר יהיה למנוע מחושבי הגדה להתיישב בתחומי מדינת ישראל.

ברירה מס' 5 - מדינה פלשתינאית עצמאית:

חוקם בשטח הגדה המערבית להוציא רצועות מגן וירושלים ותבקש חברות באו"ם. היא תהיה נטולת צבא וצה"ל יערוב לבטחונה. בקעת הירדן תפוטל ע"י צה"ל או פטרולים משותפים. יוקם שיתוף מעולה הדוק בין ש.ב.כ. ושירותי הבטחון הפלשתינאים. יוסכם

בראש על העברת מליטים שהרצועה * אל הגדה. ייקבעו הסדרים כלכליים ואחרים בין ישראל והמדינה המלשתינאית למדינת ישראל ויוצע לה נמל חופשי. למדינה המלשתינאית יינתן סמכות מיוחדת לגבי המקומות הקדושים לאסלאם בירושלים. תוקם קריה בה ירובזו מסדרי הממשלה המלשתינאית. קריה זו תהווה את בירת המדינה. היא תבצע במקומה הקרובה ביותר האפשרי כסביבה ירושלים.

מ ע ל ו ת

- פתרון הבעייה המלשתינאית ע"י הקמת מדינה יטול טעקצו אל הסכסוך הערבי-ישראלי.
- המדינה תהווה גשר אל המדינות הערביות.
- ישראל תפטור עצמה מהצורך לשלב את האוכלוסיה הערבית בתחומי מדינתה שלה על כל המסקנות הכלכליות, חברתיות ותרבותיות הקשורה הכרוכה בכך.
- אין לשלול את האפשרות כי במקדם או במאוחר יוקמו קשרים בין מדינה זו לממלכה הירדן בתנאים הנוחים לנו.
- צעד זה יזכה להבנה בינלאומית.
- יעניק לצה"ל את התנאים הדרושים להבטיח את כסחון מדינת ישראל.
- גם כאשר יוקמו קשרים מיוחדים בין המדינה המלשתינאית לממלכה הירדנית ויכוננו קשרים דיפלומטיים בינה למדינות הערביות, תוכל שליטה צה"ל והשפעה מדינת ישראל להבטיח את האינטרסים הבטחוניים הישראליים.

ח ס ר ו נ ו ת

- מדינה זו תוחרם ע"י כל מדינות ערב ותהיה מנותקת מכ-1 מליון מלשתינאים (1/2 מליון בירדן, 300 אלף בלבנון ובסוריה, 100 אלף בכוריה ובמקומות אחרים). זהו מצב העניינים אשר עלול להוליד אירידנטיזם.
- יקטנו סכויי הסדר עם חוסיין.
- החעוררנה בעיות כלכליות חמורות עקב הנתוק בין המדינות הגדות.
- היא תחשב בעולם ככובה ישראלית.

* כל סחרון לגבי הרצועה ויהא תוכנו אשר יהא, מצריך העברת חלק גדול ואף סכריע של אוכלוסית הפליטים למקום אחר. משום כך יש להועיד את הגדה המערבית כמקום להתיישכות חלק נכר מהמליטים הרצועה. נובע מזה שכל הסדר מדיני לגבי עתיד הגדה המערבית צריך להבטיח את העברת המליטים מהרצועה לגדה. קיימות שתי אפשרויות לגבי הסחרון המדיני:

- (א) להבטיח ישוב הפליטים בגדת מכלי לספת את הרצועה לגדה. הרצועה תסופח למדינת ישראל.
- (ב) כנ"ל, אלא שהרצועה תיתפך לחלק מהיחידה המדינית המוקמת בגדה והסדרי הנועה (לא פרודדור) יבטיחו את הקשר בין שני האזורים.

ברירה מס' 6 - מדינה פלשתינאית קדורה לממלכת ירדן

חוקט מדינה פלשתינאית עצמאית בהגנתו של צה"ל ובהשפעתה של ישראל. הסלך חוסיין יהיה ראשה הנומינאלי (SUZERAIN). חארו יהיה "ריבון המדינה הפלשתינאית, סופר חרם אל שריף והקברית הקדושים למוסלמים בירושלים". רבונותו של הסלך תהיה מוגבלת חתיקתית והוא ימלוך אך לא ימשול. רצועות כגון סוננה והעיר ירושלים יסופחו לישראל ונוכחות צה"ל בגדה המערבית תפגע בהחלט לשיקולי הבטחון של ישראל.

תוצע לחוסיין עזרת כספית לשיקום הפליטים הנמצאים בגדה המזרחית, נטל חומשי בים החיכון. יוקט שתוף פעולה כלכלי בין הגדה המזרחית והמערבית מצד אחד לבין שתי הגדות לישראל מצד שני.

הנמקה

הסדר כנ"ל מתבקש משום שהאינטגרציה בין שתי הגדות התקדמה כאד ובגדה המזרחית מצויים כיום למעלה מחצי מליון פלשתינאים מחוץ אוכלוסייה של כמליון נפש. אלמלי מלחמת יוני יתכן והממלכה הירדנית ההאשמית על שתי גדותיה יהיה נהפכת בהדרגה למדינה שהשלטון בה הוא בידי הפלשתינאים. התלות הכלכלית בין הגדות היא שלימה.

ס ע ל ו ת

- לא נוקט מחיצה בין שני החלקים העקריים של האוכלוסייה הפלשתינאית (1.5 מליון בתחומי ישראל הנוכחיים ו-600 אלף בעבה"י). בכך יוצר כרחב הכחיה חגחון לפתרון בעיית הפליטים והרבוני הטבעי.
- אפשרויות הפיתוח רבות יותר.
- המדינה הפלשתינאית לא תהיה תלויה תלוח כלכלית בישראל, על התוצאות הכלכליות המזיקות למשק הישראלי הנובעות מכך. חסוכל האמפרות של הנוצרות מדינה דו-לאומית בעטיית של גורמים כלפליים.
- חתאפשר העברת מי ירמוך (120=180 מליון קוב) מן הגור המזרחי אל הגרת המערבית (הגור המערבית) בהחלט לחכנית הירמוך הגדולה. אין למצוא תחליף זול ונוח למים אלה.
- קצר בין הגדות יטול הרבה מעוקץ הטענה שישראל הקימה יחידה ברורה וקניזולינגית.
- ישראל לא תופיע כמי שמירקה מדינה חברה באו"ם.
- דבר ספנות ירושלים ורצועות המגן יהיה במסגרת הסכם עם הרבון אשר החזיק לפני המלחמה בשטחים אלה.
- דורשי טובתו של חוסיין במערב, בארצות מלוכניות ערביות ובארצות מוסלמיות יבואו על ספוקט.
- יושג הסדר של שלום בין ישראל למדינה ערבית (ירדן).
- סכווי חתסדר אינם רעים אט יגלו הפלשתינאים שבגדה המערבית ענין כהמשך חזיקה לחוסיין. ענין זה יוכל למשש תירוץ לחוסיין כלפי הלאומנים היצוניים.

ח ס ר ו ג ו ת

- במקום תלות מוחלטת בישראל תהיה הנהגת היחידה האוטונומית קדורה גם בגורם ערבי של ישראל לא תהיה שליטה עליו.
- שאלת הקשר בין הגדות תועורר מחדש כנטול המשטר ההאשמית בעבה"י (כדס סכנה זו ניתן לצמצם ע"י עמידה על כל החנאים שהיינו עומדים עליהם גם אילו היחה קפה יחידה אוטונומית מנוחקת מעבה"י, כולל חתזקה במאחזים בפי שצה"ל ימצא לנחון.

סודי ביותר

- 6 -

- חשש שחוסייך יחנגד לבל הסדר שיכלול את פליכי רצועת עזה.
- אפשרות הגירח אוכלוסין מן הגדה המזרחית אל המערבית בהתפר הכצב הכלכלי בה.

ברירה מס' 7 - קונפדרציה או פדרציה בין ינדאל למדינת פלתיין:

ירושלים תהיה בירה מיוחדת. תהיינה סתי כפולה ונגי פרלמנטים. המטלה הישראלית תהיה אחראית לענייני חוץ ובכחון.

מעלות

- שליטה בטחונית ישראלית מוחלטת.

חסרונות

- זה יהקבל בעולם כהסדר מוכתב ע"י ישראל כשהמדינה הפליסתינאית נחשבת למעין "וישי ישראלית".
- כל החסרונות המצויים בפחרון הספוח.

ירושלים, 13 ביולי 1967